

УДК 378.4

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-11\(45\)-415-424](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-11(45)-415-424)

Каричковська Світлана Петрівна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української та іноземних мов, Уманський національний університет садівництва, м. Умань, тел.: (098) 885-88-15, <https://orcid.org/0000-0002-0620-4392>

Мовчан Людмила Володимирівна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української та іноземних мов, Уманський національний університет садівництва, м. Умань, тел.: (067) 969-20-94, <https://orcid.org/0000-0002-5611-5224>

Чучмій Ірина Іванівна старший викладач кафедри української та іноземних мов, Уманський національний університет садівництва, м. Умань, тел.: (050) 441-82-67, <https://orcid.org/0000-0001-7393-8081>

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ВСТУПНИХ КАМПАНІЙ В УНІВЕРСИТЕТАХ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Анотація. У статті зазначено, що однією з необхідних умов функціонування будь-якого закладу вищої освіти є формування контингенту студентів. У Черкаській області станом на 2024 рік здійснюють освітню діяльність 36 закладів вищої освіти та філій (в т. ч. філій інших ЗВО). Авторами здійснено порівняльний аналіз особливостей вступних кампаній освітнього ступеня бакалавр за спеціальністю 073 Менеджмент на основі п'яти університетів Черкаської області: Черкаського державного технологічного університету, Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, Східноєвропейського університету імені Рауфа Аблязова, Уманського національного університету садівництва та Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Дослідження охоплює період 2020-2024 років, що дозволяє виявити ключові тенденції, зміни та проблеми в організації прийому абітурієнтів. Увага зосереджена на кількісних і якісних показниках набору студентів, показниках ліцензійного обсягу, максимального обсягу держзамовлення, кількості поданих заяв, кількості осіб, зарахованих на контрактну форму навчання та місця державного замовлення, вартість навчання за рік за спеціальністю 073 Менеджмент. Аналіз даних проведено на основі статистичних даних Єдиної державної електронної бази з питань освіти (ЄДЕБО).

Проведений аналіз дозволив оцінити доступність освітніх послуг для різних категорій студентів. Виявлено тенденції у співвідношенні поданих заяв до фактично зарахованих студентів та проаналізовано динаміку зміни цих показників у різні роки. Оцінено ефективність використання ліцензійного

Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 11(45) 2024

обсягу і дотримання встановлених квот державного замовлення. Зроблено висновки про можливі причини змін у попиті на спеціальність, які включають вплив економічних, соціальних і регуляторних факторів.

Отримані результати можуть бути корисними для освітніх менеджерів, державних органів управління освітою та інших зацікавлених сторін у контексті підвищення ефективності системи вищої освіти в Черкаській області.

Ключові слова: заклад вищої освіти, вступна кампанія, освітній ступінь, спеціальність, ліцензійний обсяг, обсяг держзамовлення, кількість поданих заяв, кількість зарахованих студентів, вартість навчання.

Karychkovska Svitlana Petrivna, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Ukrainian and Foreign Languages, Uman National University of Horticulture, Uman, tel.: (098) 885-88-15, <https://orcid.org/0000-0002-0620-4392>

Movchan Liudmyla Volodymyrivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Ukrainian and Foreign Languages, Uman National University of Horticulture, Uman, tel.: (067) 969-20-94, <https://orcid.org/0000-0002-5611-5224>

Chuchmii Iryna Ivanivna Lecturer of the Department of Ukrainian and Foreign Languages, Uman National University of Horticulture, Uman, tel.: (050) 441-82-67, <https://orcid.org/0000-0001-7393-8081>

COMPARATIVE ANALYSIS OF ADMISSION PROCESSES IN THE UNIVERSITIES OF CHERKASY REGION

Abstract. The article states that one of the necessary conditions for the functioning of any higher education institution is the formation of a contingent of students. In Cherkasy region, as of 2024, 36 higher education institutions and branches (including branches of other institutions) carry out educational activities. The authors conducted a comparative analysis of the features of the admission processes for the bachelor's degree in the specialty 073 Management based on five universities of Cherkasy region: Cherkasy State Technological University, Cherkasy National University named after Bohdan Khmelnytskyi, Rauf Ablyazov Eastern European University, Uman National University of Horticulture and Uman State Pedagogical University named after Pavlo Tychyna. The study covers the period 2020-2024, which allows identifying key trends, changes and problems in the organization of applicant admissions. Attention is focused on quantitative and qualitative indicators of student enrollment, indicators of the licensed volume, the maximum volume of the state order, the number of applications submitted, the number of people enrolled in the contract form of education and places of the state

order, the cost of education per year in the specialty 073 Management. The data analysis was conducted on the basis of statistical data from the Unified State Electronic Database on Education (EDEBO).

The analysis made it possible to assess the accessibility of educational services for different categories of students. Trends in the ratio of submitted applications to actually enrolled students were identified and the dynamics of changes in these indicators in different years were analyzed. The effectiveness of using the licensed volume and compliance with the established quotas of the state order was assessed. Conclusions were drawn about the possible reasons for changes in demand for the specialty, which include the influence of economic, social and regulatory factors.

The results obtained may be useful for educational managers, state education management bodies and other stakeholders in the context of increasing the efficiency of the higher education system in Cherkasy region.

Keywords: higher education institution, admission process, educational degree, specialty, license volume, volume of state order, number of applications submitted, number of enrolled students, tuition cost.

Постановка проблеми. Розвиток вищої освіти визначає місце вищої освіти у суспільстві й економіці країни через формулювання місії та візії, основні стратегічні й операційні цілі та завдання щодо їх досягнення, механізм реалізації та моніторингу, очікувані результати та способи їх вимірювання [1, С. 3].

Узагальненою проблемою системи вищої освіти є незатребуваність вищої освіти українським суспільством як інституту і головного ресурсу розвитку країни, що у поєднанні з масифікацією вищої освіти викликає спотворення освітнього процесу і незадовільні результати діяльності ЗВО [1, С. 22].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальні проблеми підготовки майбутніх фахівців знайшли відображення у працях таких вчених, як В. П. Андрущенко, А. В. Антоненко, О. В. Биковська, С. Г. Заскалета, Н. І. Кожемякіна, Л. О. Сущенко та ін.

Метою статті є аналіз вступних кампаній університетів Черкащини освітнього ступеня бакалавр 073 Менеджмент денної форми навчання у 2020-2024 н. рр.

Виклад основного матеріалу. Вступні кампанії в Україні характеризуються щорічними змінами правил і мають свої особливості. Проте вже традиційним є використання Єдиної державної електронної бази з питань освіти для всіх вищих навчальних закладів України [2, С. 457]. Згідно з даними інформаційного ресурсу osvita.ua [3] у Черкаській області станом на 2024 рік здійснюють освітню діяльність 36 закладів вищої освіти та філій (в т. ч. філій інших ЗВО) II-IV рівнів акредитації. Історично Черкащина представлена п'ятьма університетами: Черкаським державним технологічним університетом, Черкаським національним університетом імені Богдана Хмельницького,

Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 11(45) 2024

Східноєвропейським університетом імені Рауфа Аблязова, Уманським національним університетом садівництва, Уманським державним педагогічним університетом імені Павла Тичини та їх регіональними філіями і фаховими коледжами.

Відповідно до Єдиної державної електронної бази з питань освіти [4] за досліджуваний період 2020-2024 н. рр. зазначені університети здійснювали підготовку студентів освітніх ступенів бакалавр та магістр спеціальності 073 Менеджмент денної та заочної форм навчання

З метою характеристики вступної кампанії в університетах Черкащини за спеціальністю 073 Менеджмент освітнього ступеня бакалавр денної форми навчання проведемо аналіз таких показників, як ліцензійний обсяг, максимальний обсяг держзамовлення, кількість поданих абітурієнтами заяв, чисельність зарахованих студентів на місця бюджетного фінансування та контракт, вартість навчання за рік.

Отже, розглянемо показники ліцензійного обсягу за аналізований період (Рис. 1).

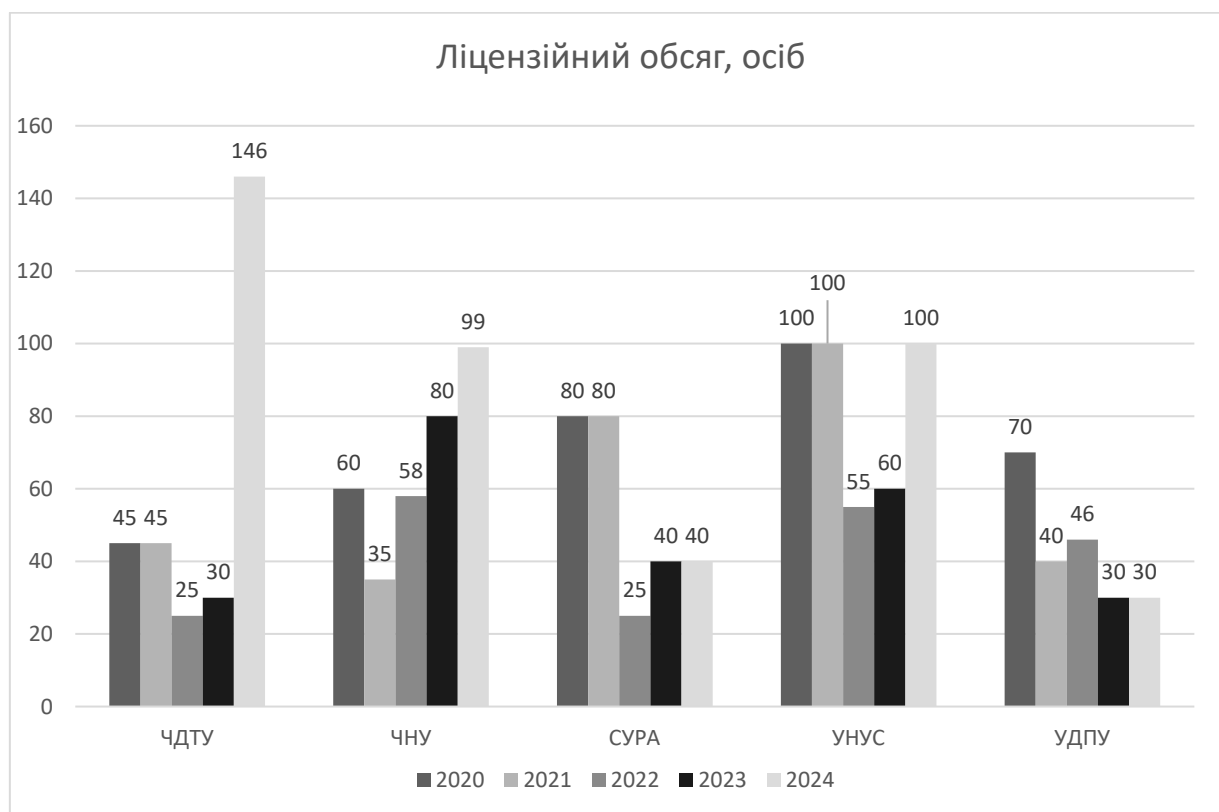

Рис. 1. Ліцензійний обсяг за спеціальністю 073 Менеджмент в університетах Черкаської області за 2020-2024 рр. (за даними ЄДЕБО)

За даними рис. 1 у досліджуваному періоді ріст ліцензійного обсягу спостерігався у ЧДТУ з 45 до 146 та у ЧНУ з 60 до 99 осіб. У СУРА та УДПУ спостерігалось двократне скорочення показника з 80 до 40 та з 70 до 30 осіб

відповідно. В УНУС ліцензійний обсяг у 2020, 2021 та 2024 рр. складав 100 осіб із скороченням показника до 55 та 60 осіб у 2023 та 2024 рр. відповідно. Таким чином даний показник дозволяє зробити висновок про потенційну доступність навчання за спеціальністю 073 Менеджмент у більшості університетів Черкащини.

Показник максимального обсягу держзамовлення за досліджуваний період відображено на рис. 2.Р

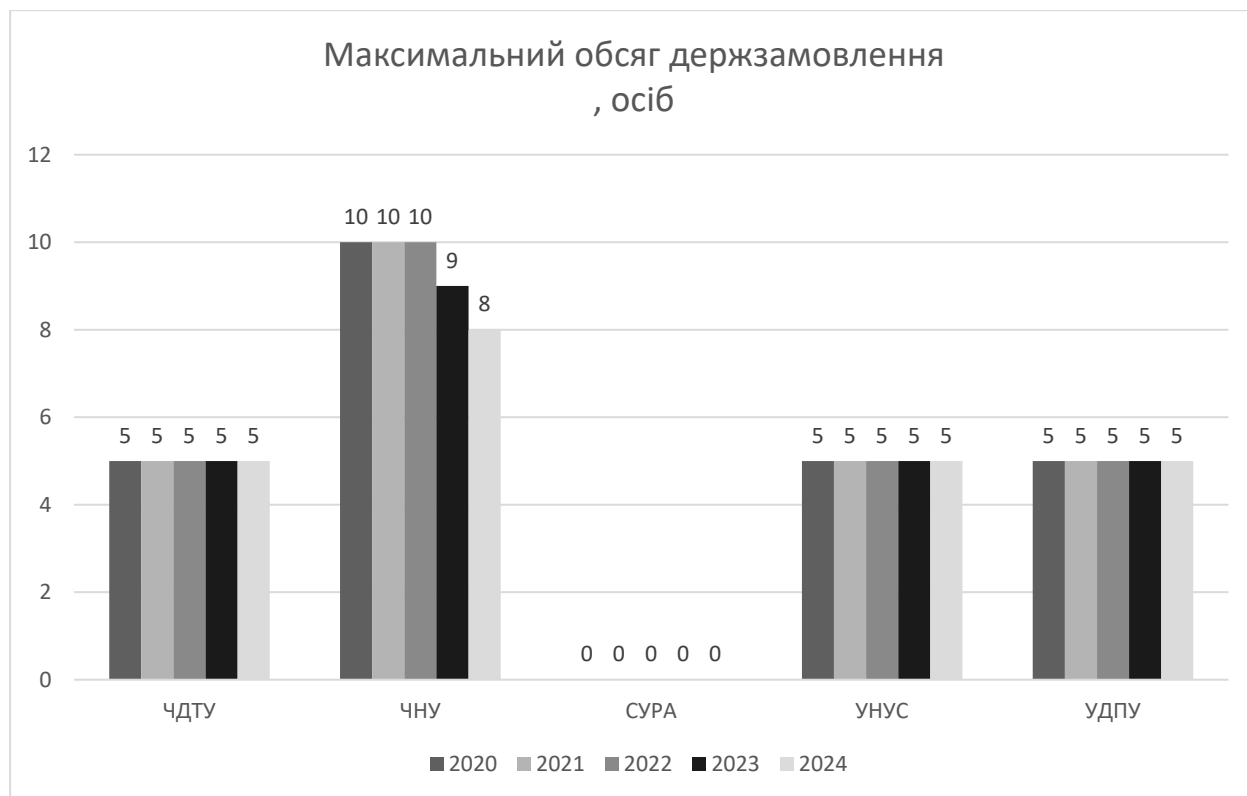

Рис. 2. Максимальний обсяг держзамовлення за спеціальністю 073 Менеджмент в університетах Черкаської області за 2020-2024 рр. (за даними ЄДЕБО)

У досліджуваному періоді максимальний обсяг держзамовлення залишався стабільним на рівні 5 осіб впродовж досліджуваного періоду у ЧДТУ, УНУС та УДПУ. У ЧНУ показник скоротився з 10 осіб у 2020-2022 рр. до 9 осіб у 2023 та 8 осіб у 2024 роках. У СУРА навчання бакалаврів обраної спеціальності за кошти державного бюджету не передбачалося. Таким чином, відмічаємо можливість навчання студентів коштами державного бюджету, причому кількість державних місць залишалася майже незмінною, хоча й характеризувалася відносно низькою часткою порівняно з ліцензійним обсягом.

Важливим показником вступної кампанії є кількість поданих заяв, що графічно відображено на рис. 3.

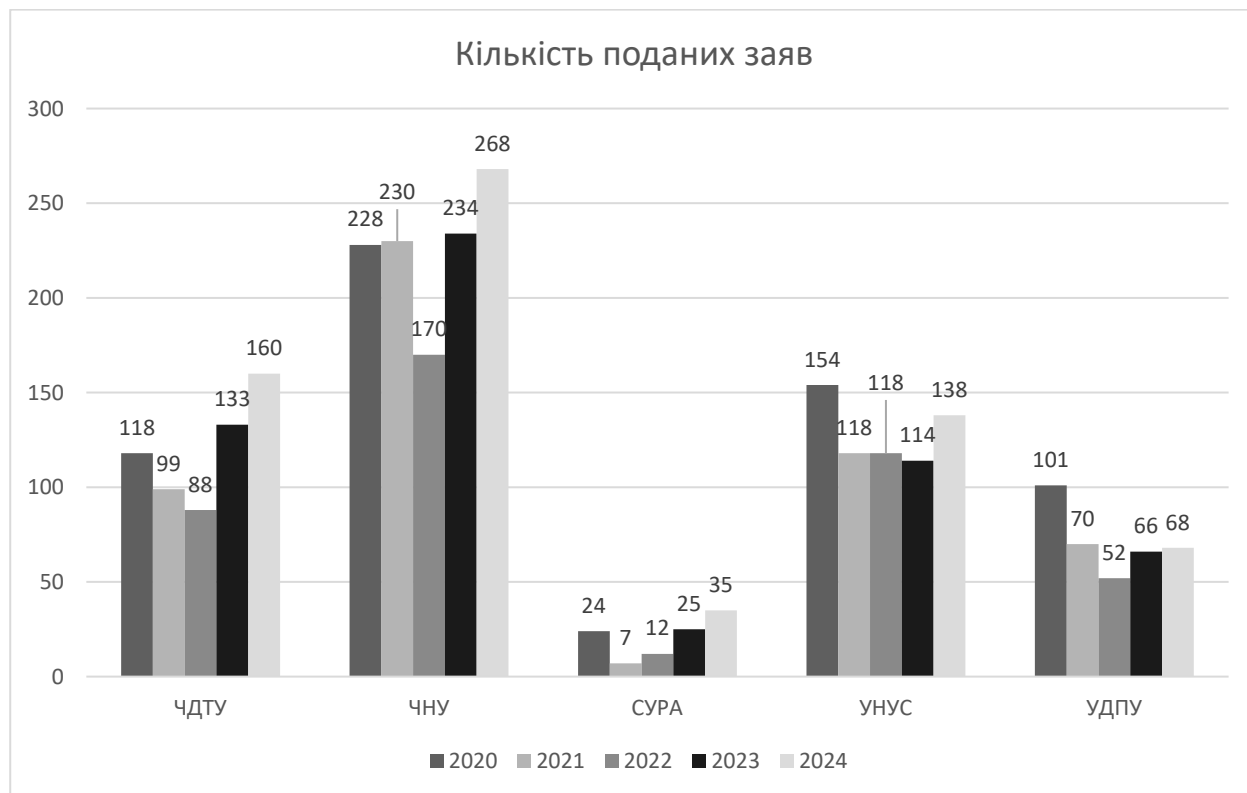

Рис. 3. Кількість поданих заяв за спеціальністю 073 Менеджмент в університетах Черкаської області за 2020-2024 рр. (за даними ЄДЕБО)

Показник кількості поданих заяв є сумарним значенням двох типів пропозицій: відкритої та небюджетної. За період дослідження значення кількості поданих заяв зростало у ЧДТУ на 35,6%, ЧНУ на 17,5%, СУРА на 45,8%., тоді як в УНУС та УДПУ значення скоротилося на 10,4 та 32,7% відповідно. Слід відмітити, що майже для всіх університетів найкритичнішим виявився 2022 рік, коли значення показника були найнижчими.

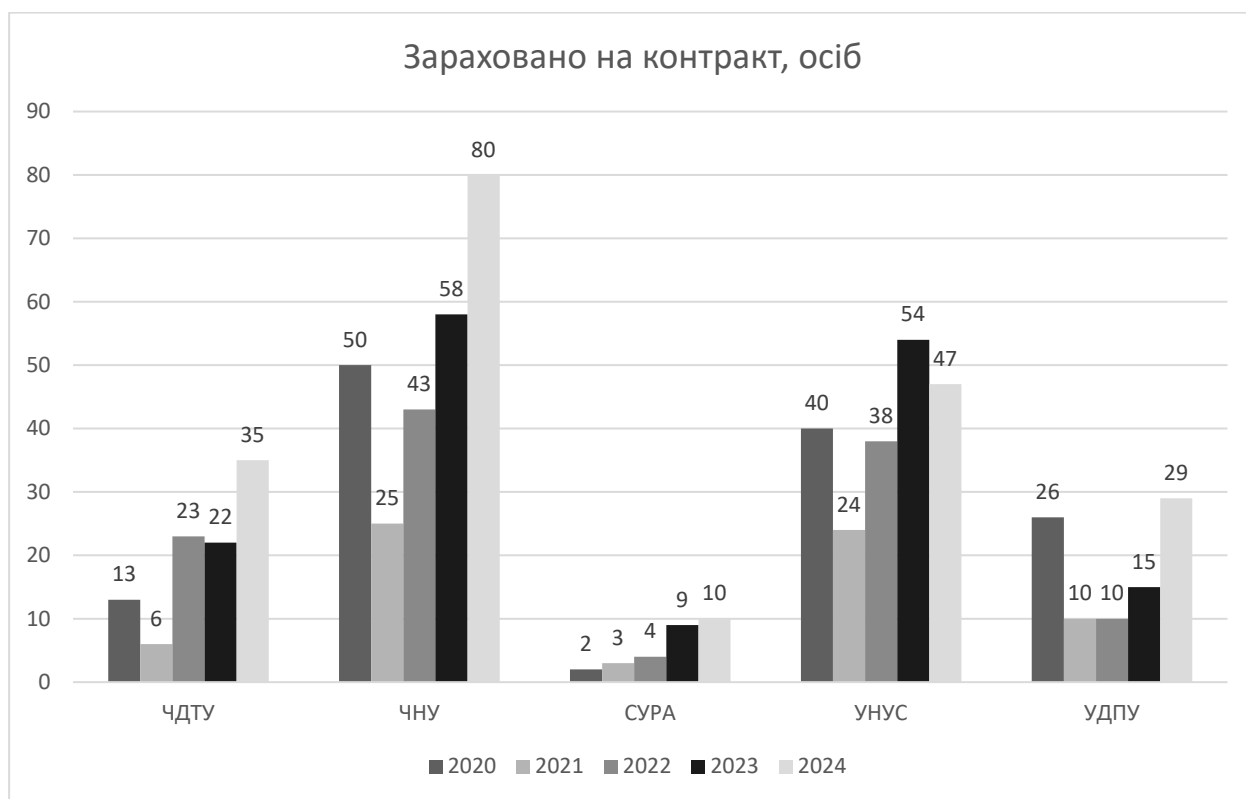

Рис. 4. Кількість осіб, зарахованих на контрактну форму навчання за спеціальністю 073 Менеджмент в університетах Черкаської області за 2020-2024 рр. (за даними ЄДЕБО)

За досліджуваний період в усіх університетах Черкащини денної форми навчання за освітнім ступенем бакалавр контрактної форми чисельність студентів зростає. Інтенсивність зростання варіювала від 11,5% до п'ятикратного рівня. Найнижчий приріст спостерігаємо в УДПУ (з 26 осіб у 2020 р. до 29 осіб у 2024 році). Таким чином, приріст склав 3 особи (11,5%). В УНУС за цей період кількість зарахованих на контрактну форму навчання зросла на 17,5% (з 40 до 47 осіб), хоча пікове значення 54 особи відмічалось у 2023 році. У ЧНУ кількість зарахованих зросла на 60% (з 50 до 80 осіб), а у ЧДТУ – у 2,7 рази (з 13 до 35 осіб). Найвищим, п'ятикратним значенням зарахованих студентів спостерігалось у СУРА, де чисельність зросла з 2 до 10 осіб, хоча вказаний ЗВО за період дослідження набирав мінімальну кількість абітурієнтів серед усіх закладів Черкащини. Показовим є результат показника 2121 року, де чисельність зарахованих на контрактну форму навчання майже в усіх університетах Черкащини була найнижчою, що пояснюється негативним впливом пандемії Covid-19.

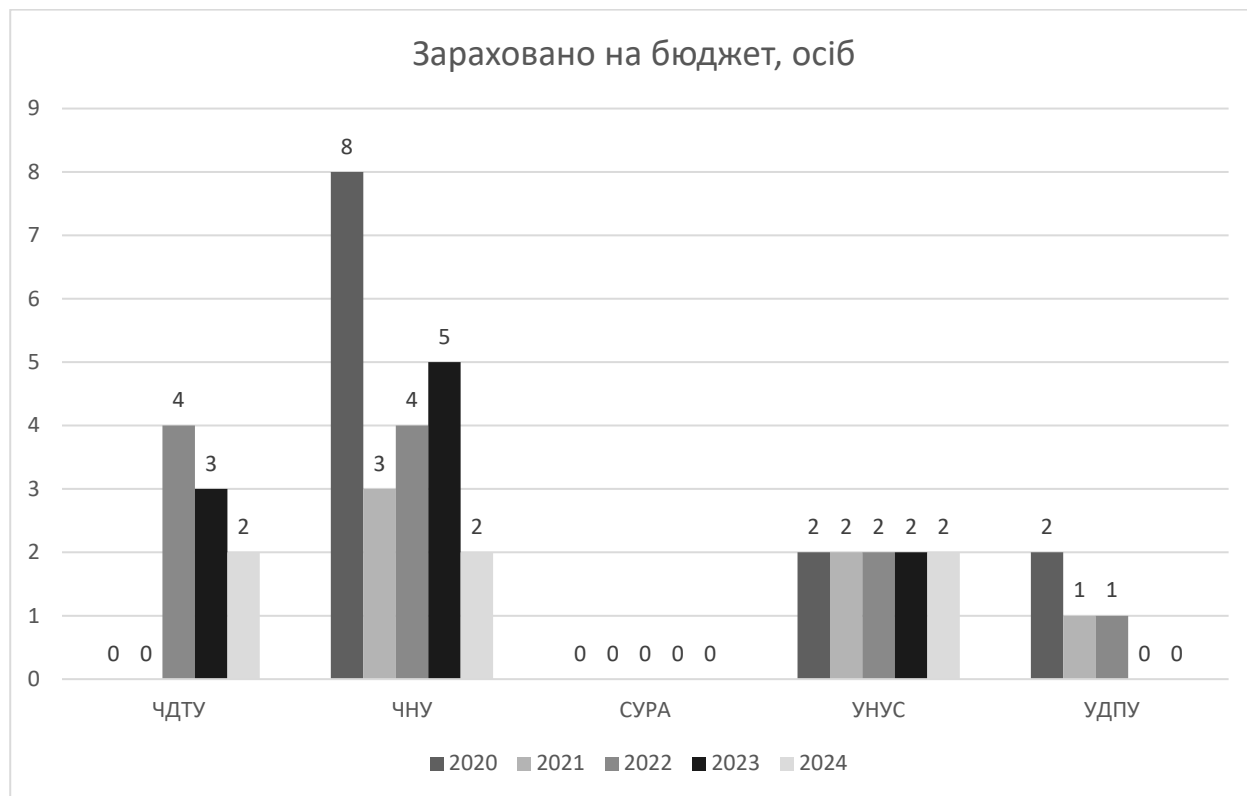

Рис. 5. Кількість осіб, зарахованих на бюджетну форму навчання за спеціальністю 073 Менеджмент в університетах Черкаської області за 2020-2024 рр. (за даними ЄДЕБО)

За даними рисунку видно що, за досліджуваний період у 3 університетах (ЧДТУ, ЧНУ та УДПУ) чисельність зарахованих на контракт скорочувалася і лише в УНУС впродовж усього досліджуваного періоду залишалася незмінною на рівні 2 осіб щороку. У СУРА передбачалася лише контрактна форма фінансування, тому студентів, зарахованих на державні місця немає. В УДПУ у 2023 та 2024 рр. не зараховано жодної особи на бюджетну форму навчання. Загалом, чисельність студентів, які зараховані на навчання за кошти державного бюджету складає мінімальне значення – 1-2 особи на рік. Таким чином, скорочення даного показника порівняно із зарахованими на контрактну форму навчання, свідчить про переважне та єдино можливе бажання студентів навчатися на контрактній формі. Іншим можливим фактором низького значення показника є низький вибір пріоритетності даної спеціальності серед абітурієнтів, які бажають навчатися за рахунок бюджетних коштів.

Розглянемо показник вартості навчання в досліджуваних університетах.

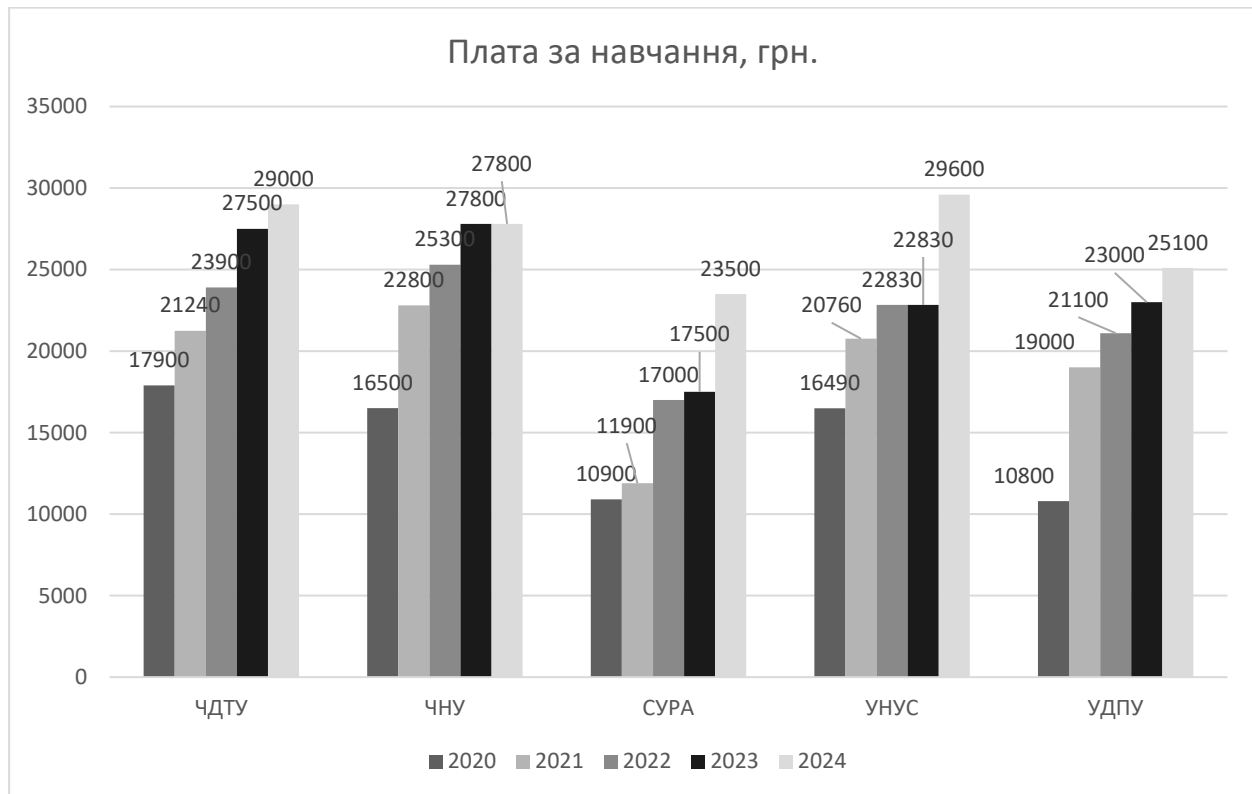

Рис. 6. Вартість навчання за рік за спеціальністю 073 Менеджмент в університетах Черкаської області за 2020-2024 рр. (за даними ЄДЕБО)

За роки дослідження вартість навчання за спеціальністю 073 Менеджмент характеризувалася щорічним зростанням. Значення приросту вартості змінювалося в діапазоні від 62% (ЧДТУ) до 132% (УДПУ). Якщо у 2020 році плата за навчання в розрізі досліджуваних університетів відрізнялася в 1,7 рази (від 10800 в УДПУ до 17900 в ЧДТУ), то у 2024 році різниця між найбільшим та найменшим значенням вартості навчання скоротилася до 1,25 рази. Таким чином, плата за навчання у 2024 році в розрізі університетів майже зрівнялася і знаходилася в межах від 23,5 до 29,6 тис. грн. При цьому, найнижче значення вартості навчання відмічається у СУРА та УДПУ, а найвищі – в ЧДТУ та УНУС.

Висновки. Отже, в результаті дослідження встановлено, що Черкаська область має належний потенціал для підготовки фахівців у галузі управління. Аналіз вступних кампаній показав, що навіть під впливом негативних соціально-політичних факторів (пандемія Covid-19, військовий стан внаслідок агресії РФ) навчання за спеціальністю 073 Менеджмент залишається актуальним серед молоді.

Література:

1. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 роки. <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>

Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 11(45) 2024

2. Каричковський В. Д. Кількісні показники вступних кампаній у вищих аграрних навчальних закладах України // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. №52(105). 2017. С. 456–463.

3. Освіта.UA. <https://osvita.ua/>

4. Єдина державна електронна база з питань освіти. <https://info.edbo.gov.ua/>

References:

1. Strategiiia rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini ns 2021-2024 roky [Strategy for the Development of Higher Education in Ukraine for 2021-2031]. Retrieved from <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf> [in Ukrainian].

2. Karychkovskyi, V. D. Kilkisni pokaznyky vstupnyh kampanii u vyshchych agrarnyh navchalnyh zakladah Ukrainy [Quantitative indicators of admission processes in higher agricultural educational institutions of Ukraine]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolah - Pedagogy of the formation of a creative personality in higher and general education*, 52(105), 2017, 456–463 [in Ukrainian].

3. Osvita.UA [Education.UA]. Retrieved from <https://osvita.ua/> [in Ukrainian].

4. Yedyna derzhavna elektronna baza z pytan osvity [Unified State Electronic Database on Education]: Retrieved from <https://info.edbo.gov.ua/> [in Ukrainian].